

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prefinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 14 juni 1940
God. XI • Broj 24

NI PROPUSTA NI SABOTERSTVA!

Iznimne prilike nameću i iznimne dužnosti, kao i iznimnu revnost u vršenju svih, pa i najsitnijih obaveza. Propusti u normalnim vremenima mogu uvek da se isprave, čak i onda kada se radi o krupnim stvarima, dok se u vremenima, kao što su današnja, i propusti u najsitnijim pitanjima pokazuju kao uzroci golemih nesreća. Na ladi, koja plovi olujnim morem, treba da i poslednji brodski dečak vrši sve dužnosti, jer čak i njegova, po mirnom vremenu beznačajna krivica, može da poremeti opšti sistem sigurnosti broda.

Neka, dakle, niko ne uništava sebi, da u današnjim vremenima može da se ravna samo po svom čefu, zato što su „tu vlada i vojska, koji vode brigu o opštoj sigurnosti“, pa zašto da on tovari sebi brige, koje su daleko od njegove kompetencije. A kao što u drugim, ima nesumnjivo i u našoj zemlji poltrona i sebičnjaka, koji, pod plaštem takvog rezonovanja, ne samo što ne pomažu, već i odmažu narodnoj stvari.

Nade se npr. zelenaša, koji baš u ovakvim prilikama taru ruke, računajući kako će sirotinji, čiji hranitelji polaze na vojnu dužnost, moći da računaju kajšarske kamate; — ili trgovaca koji izrabljuju pomanjkanje uvoza i konkurencije, da bez savesti dižu cene; — ili industrijalaca, koji proizvode predmete, koji su ma u kakvoj vezi sa narodnom odbranom, a koji se svim mogućim načinima dovijaju, kako da iz svega toga izvuku što veći profit za sebe. Niti uopštavamo, niti udaramo na bilo koji stalež, verujući da u svakom od njih većinu čine savesni građani. Ali su već dosadašnja iskustva pokazala, da ima i iznimaka, pa da bi ih bilo još više, da nisu već preduzete izvesne protumere sa strane vlasti, i da se ne boje kontrole javnosti. A pored onih, koji cinički idu za spekulacijom, ima i takvih koji misle: „Neće od toga država propasti, ako se ja malo potkožim u današnjim vremenima. A bude li trebalo, ja ću izvršiti svoju dužnost kao i ostali“.

Odbrana domovine ne vrši se, međutim, samo na bojnom polju, već i u pozadini. Ne može da se nazove svesnim rodoljubom onaj, koji je spreman da kuražno rukuje mitraljezom, kad mu se to naredi, a kod kuće izrabljuje ratne nevolje za ličnu korist. PRAVO HEROJSTVO NIJE SAMO U SNAZI MIŠICA I U KURAŽI, koje poseduju često i zli ljudi, već U MORALNOJ SNAZI, KOJA DAJE VIŠI SMISAO SNAZI MIŠICA. I zato nije dosta što smo fizički jaki i spremni da se oružjem branimo, već treba da smo i moralno jaki, da naopakim radom ne kompromitujemo snagu svog oružja.

Naročito to važi za državne službenike, kao i za sve one, od čijih dužnosti zavisi pravilno funkcionisanje administrativnog, ekonomskog, higijenskog i socijalnog života zemlje. Zanemarivanje posla, ne rešavanje predmeta, nered u administraciji, loše ophodjenje sa strankama, a naročito sa sirotim seljačkim i radničkim svetom, upropoštanje ili oduzimanje od državne imovine, — sve je to i u normalnim vremenima za najtežu osudu, ali je sada ravno najgorem SABOTERSTVU I ZABUŠANTSTVU! Lica kojima je poverena n. pr. prehrana pučanstva, zaštita dece, ili dodeljivanje potpora porodicama vojnih obveznika, a ne svršavaju to najbrže i najsavesnije, već čine od toga predmet lične ili partijske trgovine, slabe odbranu zemlje, i vlast treba prema njima najstrožije da postupi. Jednako kao i prema onima, koji prenebregavaju da paze na tudinsku propagandu, na špijuniranje i defetizam, ili se u tome dadu pokolebati od intervencija domaćih partizana.

NEMA TE DUŽNOSTI, MA KAKO SITNA IZGLEDA LA, KOJA U DANAŠNJIM VREMENIMA NIJE OD ZNAČENJA, i koju ne bi trebalo najsavesnije vršiti. Ni najsitniji zvaničnik ili radnik, bakalin ili obrtnik, — a pogotovo ne viši činovnici, trgovci, industrijalci, lekari, finansijeri itd. — ne smeju ni za čas da pomisle, da mogu da učine i najmanji propust, ili nepravilnost, da izvuku i najmanji nedozvoljeni profit, a da to neće škoditi opštoj stvari. JER STOTINE SITNIH PROPUSTA PRETVARAJU SE U HI-

Zlet Sokolske župe Kranj

V soboto, dne, 15. in v nedeljo, dne 16. t. m. bo v Kranju letošnji župni zlet, zvezan z razvitjem novega prapora bratskega društva Kranj, ki mu kumuje br. dr. Viktor Murnik. V soboto ob 21. uri bo na letnem telovadišču akademija, v nedeljo pa je spored sledeč: Ob pol 8. uri zbor članstva in naraščaja za skušnje, ob 13. uri skušnje za deco, ob pol 16. uri zbor vseh oddelkov telovadečih, članstva v kroju in narodnih nošah, nato razvitje prapora in nastop vseh oddelkov. Načelnštva edinic so prejela točna navodila, po katerih se je treba strogo ravnati. Sporedi obeh prireditev bodo pri blagajni na razpolago. Udeležba za vse pripadnike Sokola je za nedeljo 16. t. m. strogo obvezna. Kdor ni res neodložljivo zadržan bo prišel.

Sa zbora župskih načelnika

U subotu, 8 juna, održan je zbor župskih načelnika, na kome su pretresana mnoga važna pitanja, u pogledu novih smernica rada i S.O.P. (odbrambenost). Izneseni su opširni referati i doneseni sledeći zaključci:

- 1) Da se održe tečajevi za instruktore i instruktorku u S.O.P. tokom meseca juna, a ovi da rade po jedinicama u mesecima julu i avgustu.
- 2) Da se sve priredbe, u pogledu organizacije i provedbe plana rada S.O.P., vrše jednoobrazno u svima župama i po naredenju Saveza.
- 3) Da se upravi SSKJ predloži kazna za pojedince i jedinice, koje nisu održale smotru.
- 4) Da se učine privremene izmene kod radnog odela i to: a) mesto emblema na šajkači, da privremeno ostane emblem sa šajkače svečane odore, bez pera i bez kokarde; — b) znakovi za raspoznavanje da se nose na levom rukavu, a ne na šajkači; — c) na rame dolazi naramenica sa valjkom na desnom ramenu, kao kod vojničke uniforme.
- 5) Utvrđen je detaljan raspored prilikom pohoda Sokolstva na Kajmakčalan, 12 jula.
- 6) Utvrđen je detaljan pravac sletske štafete, koja se ima održati dne 6 septembra, a pojedine župe imaju izvršiti raspored trkača i prihvatno mesto štafete na svojem teritoriju.
- 7) Odobreno je župi Zagreb da održi međužupske lako-atletске utakmice, 6 septembra, u Zagrebu.
- 8) Da se održe savezne utakmice u streljanju, velosipedske itd.
- 9) Da se, preko uprave SSKJ, stupi u saradnju sa drugim organizacijama, u pogledu odbrambenog rada.

M. Maržan

Материјално у служби идеалног

Знам врло добро постанак соколства и његове високе идеалне циљеве. Због тих циљева и јесам Соко, а настојања соколства треба да иду за тиме, да сваког свог члана одгоје као идеалисту.

Али људи се не рађају идеалисти, а поготово не у данашњим, суровим и материјалистичким временима. Већина њих полази од оног шта им је корисно, па је вештина у томе да их се, од тог практичног и материјалног поведе даље ка општенародном и идеалном. Соколство треба да се прилагоди духу времена, не тиме да се одрекне свога сталног идеалног циља, већ да новим и привлачним средствима придобија за тај циљ васпитанике и следбенике.

Ово пишем са терена, а не из неке угодне канцеларије. Посматрам своје друштво, па ме резултат тога посматрања бодри, да истрајем у послу, тим пре, што ми циљ није јевтина популарност, већ жеља да дам свој удео и допринос за добробит соколске организације.

Наше соколско друштво има свој соколски врбак племените врбе и своју соколску шуму. Прођа црнога пружа племените врбе је одлична. Продајемо га по 60 дина. за 100 килограма, што друштвеној благајни донесе 3—5.000 динара годишњег прихода. То пруже секу из врбака наши чланови „из трећег“, како се то код нас каже, а то значи две трећине од исечене количине припада друштву, а једна трећина ономе који га је исекao. Та чланска трећина када се увовчи, као олплетена корпа, а наше је чланство оспособљено за тај посао на специјалном корпарском и плетарском течају, продаје се 15 дина. по комаду. Понеко продаје своје исечено сирово пруже. И у првом и у другом случају соколски врбак доприноси новчану корист од 100—200 динара нашим члановима.

Родитељи наше оmlадине, који су готово сви и сугде конзервативни, јасно виде, да њихова деца, осим бенефиције у служењу сталнога кадра у војсци, доуринашају нешто и у новцу од свога соколовања, па им је и зато мило кад ступе у соколске редове.

Наша соколска шума (која може да се сече наподо, или као и пруже „из трећег“) наш соколски врбак, одлични су мамак за придобијање оmlа-

дине и њихових родитеља за соколану, а ствар је друштвених функционера и носиоца соколске мисли у месту хоће ли умети да их придобију, загреју и фанатизују и за соколску идеју.

Није прича већ сушта истина, кад бисмо у нашем друштву имали спреман технички одбор, имали бисмо сигурних око 100 вежбача, које чланства које нараштаја, а то за село од 3.000 становника претставља завидан успех.

Зашто о мостарској жупи мислимо најлешње? Зашто њен рад сматрамо најуспелијим? Зато што су они соколство практично применили у то. Соколи соколу подигну вјуку, ископају бунар и т. д., па свет види да му соколство помаже у невољи, а то је оно што ја данас желим нарочито да подвучем. Рећи ће се, дружнице су тамо прилике. И јесу. Али то нам ништа не смета, да ми за наше крајеве пронађемо друга средства и путеве, који ће одговарати потребама и приликама нашега села и краја.

Један наш члан предложио ми је, да се при соколском друштву оснује нека мала штедионица, која би својим члановима позајмљивала извесну малу суму новца, на краткорочни зајам, са најмањом каматом, или уопште без камате. Зашто готовина без камате да лежи у Пошти, штедионици, кад може да послужи соколској ствари и чланској потреби? Основни капитал за ту акцију могло би друштво да створи делом само (стална штедња, забаве и др.). Евангуална помоћ дошла би од жупе и савеза, а и сама држава неби остала равнодушна, уколико би се ово показало као добро и корисно. Или зар се не би нашао по негде неки „непознати дародавац“ (као оно Фигнер), који би са 1000 дина. потпомогао ову акцију? Потребно је даље набрајање оваквих примера. Главни је да смо у доброј мери нагласили, да пођемо мало и од материјалног ка идеалном. Овај начин се код нас показао као добар, па сматрам да ће и другима користити.

Не предајем ово као нешто сигурно, опробано и спасоносно за целокупно соколство. Оно је код нас одлично успело, и привукло људе, а то је за први мах најважније. На нама је да их очелничимо за соколство и одбацимо све оно материјално као споредно, а оспособимо их да соколство воле као чисто идеалношћу организацију. Тиме ће се доврнети успеху соколства у оште, за кога се управо сви ми скупа и боримо, борећи се за спас нације и драгог нам Словенства.

Павле Сабовљевић,
старешина Соколског
друштва Чента

LJADE, A HILJADE U OPŠTI NERED I U KRUPNO IZDAJSTVO! Pogotovo to važi za one, koji su na višim položajima i koji su ekonomski jaki, a kojima — već prirodo stvari — država najviše daje. Baš zato treba i oni državi najviše da daju, bar u materijalnim dobrima i u savesnom radu, kad već, zbog svojih godina ili zbog potrebe službe, — nisu pozvani da daju to u vojničkim naporima, a eventualno i u krvi i u životu!

tilu 14.83%, na razboju 12.08% i t. d., ukupno na spravama 59.35%, na vežbama bez sprava 10.87%, na prostim vežbama 18.48%, na igrama 11.25%.

Kod ženskog naraštaja najveći broj ozleda pojavljuje se na krugovima 13.10%, na konju 12.04% i t. d., ukupno na spravama 53.82%, na vežbama bez sprava 11.18%, na prostim vežbama 21.97%, na igrama 13.00%.

Kod muške dece najveći broj ozleda pojavljuje se na konju 9.95%, na stolu 7.54% i t. d., ukupno na spravama 46.50%, na vežbama bez sprava 13.99%, na prostim vežbama 20.06%, na igrama 19.45%.

Kod ženske dece najveći broj ozleda pojavljuje se na krugovima 13.54%, na konju 9.83% i t. d., ukupno na spravama 51.46%, na vežbama bez sprava 12.73%, na prostim vežbama 15.08%, na igrama 20.71%.

Ing. M. Co.

Praški univerzitet

Posle zatvaranja svih visokih škola u Češkoj, zanimae bez sumnje svakog istorijar praškog Univerziteta, najstarije visoke škole u srednjoj Evropi, ustanove, na kojoj su odgojeni najznamenitiji sinovi češkog naroda.

„Karlov Univerzitet u Pragu“ osnovao je jedan od najvećih čeških kraljeva, Karlo IV, 1348 godine. Bio je sin Jana Luksemburškog, češkog kralja iz francuske dinastije, i Eliške, jedne od poslednjih izdanaka prve češke dinastije Přemyslovaca. U njegovo doba, pod češkom krunom bila je cela srednja Evropa, čak i Berlin, današnji glavni grad Nemačke. Ugled i moć, koju je Karlo IV imao, brzo su mu pomogli, da bude izabran za rimsko-nemačkog cara. Oporavljajući češko poreklo praškom Univerzitetu, Nemci među ostalim argumentima tvrde, da je bio osnovan od nemačkog cara, zaboravljajući da Karlo nije imao ni kapi nemačke krvi u sebi i da je titula „Rimsko-nemački car“ značila, po srednjevekovnom shvatanju, božjeg predstavnika svetske vlasti na zemlji, dok je papa bio predstavnik vlasti duhovne.

Karlo IV voleo je svoj narod i osnivanjem praškog Univerziteta dao mu je ono, što je za razvitak narodne kulture najneophodnije. Pošto je izdejstvovao papino odobrenje, koje je bilo bitni preduslov za osnivanje svakog univerziteta, Karlo IV je izdao **Zlatnu Bulu**, kojom odobrava otvaranje praškog Univerziteta, kao rimsko-nemački car i češki kralj, u isto vreme, sa ovim obrazloženjem: „da ne bi verni stanovnici češkog kraljevstva, koji stalno žude za plodovima plemenitih nauka, morali da traže od tuđih milostinju, već da pripremijenu trpezu u svom kraljevstvu imaju“.

U početku su stranci imali premoć na ovom univerzitetu, ali je sin i naslednik Karla IV, Václav IV, dao čuvenim „**Kutnogorskim dekretom**“ češkim studentima pravo i mogućnost, da rešavaju na svome univerzitetu sami o svojim pitanjima. Ovo je izazvalo

veliko nezadovoljstvo među stranim studentima i oni su prešli većinom na strane univerzitete. Zahvaljujući tome, broj je stranaca među češkom inteligencijom toga vremena veoma opao. Moramo spomenuti, da je nastava u to doba bila na latinskom jeziku.

Početkom šesnaestog veka došli su su Habzburzi na češki presto. Češka je država od tog vremena u personalnoj uniji sa austrijskim zemljama. Početkom devetnaestog veka, za vreme vlade cara Ferdinanda, promenjen je naziv Karlovog Univerziteta, u Karlo-Ferdinandov. Predavanja su bila na nemačkom jeziku. Ali u toba počinje češki narodni kulturni preporod. — 1848 godine podnose svesni praški nacionalni studenti caru molbu za slobodu predavanja i mišljenja na praškom Univerzitetu. Ali tek u godini 1882 postizava češki narod najveći uspeh, — djeljenje praškog Univerziteta na češki i nemački. Tek tada je dana češkoj inteligenciji mogućnost obrazovanja na češkom jeziku i Prag postaje žiža celokupnog slovenstva.

Na praškom su univerzitetu posle rata studirali mnogi studenti bratskih slovenskih naroda, a nadamo se, da će praški Univerzitet i da će dalje služiti kulturnom napretku čovečanstva.

J. Vizek

Kupališni lječnik
(banjski lekar?)

Dr. FRANJO KOLTERER,

ordinira — kao
svake sezone —

u **Rogaškoj Slatini**

Sadržina sokolskih listova

„MLADI SOKO“

List naraštaja Sokolskog društva Split, u broju za maj mesec, donosi zanimljiv sadržaj, u duhu današnjeg vremena: Na mrtvoj straži (Petrović Ljub. Stojan); — Branice mo se! (D. S.); — Sokolstvo za državu (Kučar Ante); — Majci (A. M.); — Đurdevdan (Sinobad Zlatko); — Jugoslovenski odbor; — O odbojci (Trepov Živojin); — Sokolski život.

„SOKO NA JADRANU“

Glasnik župa Split, Šibenik—Zadar, Sušak—Rijeka, u broju za mesec maj donosi zanimljiv sadržaj: Smotra sokolstva u župi Split; — Svečana smotra sokol-

skog društva Split; — Osobine bojnih otrova i prva pomoć; — Šta treba da radimo pri napadaju iz zraka; — Kako da se odbranimo od zapaljivih bombi; — Potpora porodicama obveznika pozvanih na vežbu; — Sokolsko studentsko središte; — Higijenska vrednost prirodne i vještačke vježbe (S. V.); Vijesti iz župe Split; — Šaljivi kut; — Razne vijesti.

„BRATSTVO“

Glasnik Sokolske župe Osijek, u broju od 15 maja donosi ovaj sadržaj: Mali narod, reč uredništva; — XII slet Sokolske župe Osijek u Borovu; — Njene granice i njeno dostojanstvo, Dr. Ilija Mamuzić; — Vesti iz okruženja župe; — Oko prostih vežbi, Bran. Slijepčević; — Sokolska smotra u našoj župi, ing. M. Kvapil; — Sokol. smotra u Doboju, Stevo S. Prica; — Medunarodno takmičenje Nemačka - Mađarska, ing. M. Kvapil; — Napomene za stručne odbore. — Vesti itd.

„KNJIGA ZA SOKOLSKO SELO“

Primili smo broj 6 za mesec juni, glasila Sokolske župe Moštar, koji sadrži ove članke: Vojnički i građanski život: Arm. gen. Živko Stanisavljević; — Pripravnost Sokolstva; — Čuvajte se špijuna; — Glas prestoničkih Sokola; — Skupština župe; — Vesti iz župe; — Razna uputstva i napomene.

„SOKOLSKA STRAŽA“

Glasilo Sokolskog društva Crvenka, u broju za maj mesec, donosi ovaj sadržaj: Sokolska pripravnost; — Veličanstvena sokolska proslava u Velikoj Kikindi; — Iz našeg društva; — Apel Saveta patriotskih udruženja; — Iz slovenskog sveta; — Šta svaki pojedinac u Jugoslaviji treba da ima na umu; — Zašto smo Sokoli; — Itd.

„ČUVAJMO JUGOSLAVIJU“

Vesnik Sokolske župe Karlovac, u broju 5, donosi ovaj sadržaj: Prigodom proslave 10-godišnjice Sokolske župe Karlovac: Josip Variola; — Stranci kod nas: V. Vrlinić; — Služimo sebi i narodu; — Rad društva Ogulin; — Rad društva Karlovac; — Veličanstvena sokolska proslava u Vel. Kikindi; — Vesti.

*Tho je malo-
kvan, bljed*

kama Reg. S. Br. 6682/32

i upoće slabog zdravlja, neka upotrebi najnoviji specijalitet „FERRODOVIM“ koji otvara vanredan apetit i vrlo brzo oporavlja svaku osobu kojoj je bilo kakva bolest narušila zdravlje. Za dobar uspeh dovoljne su 2-3 flaše. Cijena 1 fl. D.40.- sa poštarinom D.45.-, 3 fl. D. 120.- franko. Proizvada Mr. Ph. A. Mrkušić, apotekar u Mostaru (banovina Hrvatska). Dobiva se i u apote-

Na prodaju!

Kompletna glazba sa 26 instrumenata, sve u potpuno novom stanju. Može se dobiti uz jeftinu cenu.

Obratiti se na:

(Šifra: MUZIKA)

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, Beograd
Poštanski fah 342

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника за руку и џеп, златног накита, кристала, сребра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст

Цене врло солидне. Стручан рад

Тражите цене за израду
клинаца и значака

Konstrukcija Usavršenost

I najbolji kvalitet su jamstva za Vaše uspehe u vežbanju. Zato nabavljajte specijalnoj

vernici gimnastičkih sprava

J. Orazem Ribnica

Најбоље дело наше нове књижевности

ФРЕСКА ИМПОЗАНТНА ДРУШТВЕНЕ
СТВАРНОСТИ СРБИЈЕ

МАТИЋ — ВУЧО

ГЛУХО ДОБА

РОМАН ЈЕДНОГ РАЗДОБЉА

„И сећаш се оне магле која је пала над Србију, и сећаш се опште уверења да је тамо у овај мах све могуће...“

Јаша Томтић

Роман о Србији из најбуријег доба наше историје, с краја деветнаестог и почетка двадесетог века, када се окончава тежак период борбе између слободе и насиља, уставности и апсолутизма, светлости и мрака. Кроз узбудљиву и истиниту историју главних лица овог дела приказано је цело узбуђено доба историје прекретнице, чија сенка лебди још увек над Србијом. Али су у роману оживљени и они чисто људски тренуци: романтичне и мрачне љубави, заноси и страдања, тежње и стрепње најразличитијих ликова: од меланхолика и страдалника, до друштвених каријериста, хероја и бораца. Роман је писан живописним уметничким стилем, који оживљава све чега се дотиче од људи и ствари, до друштвених појава и историјских збивања. Стога се он чита с узбуђењем, без предаха, од прве до последње странице.

Историја наших људи, малих и великих, истинитих и измишљених, ређа се пред нашим очима час тиха и смирена, час бурна и страсна, час страшна и свирена.

Две књиге око 900 страна — повезане у платно

За готово 160 дин. — На отплату 200 дин. — Брош. 120 дин.

Издавачко - предузеће Геца Кон, а. д. - Београд

НА ПОСЛЕДЊЕМ ВУЧЕЊУ СРЕЂАКА III КЛАСЕ 40 КОЛА ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ПРЕМИЈА од динара 500.000.- пала је на целу срећку број **30.271**

ЗГОДИТАК од динара **200.000.-** на број **26.115** и **ЗГОДИТАК** од динара **100.000.-** на број **66.500**

СВЕ ТРИ ПРОДАТЕ

ИЗ ГЛАВНЕ ОВЛАШЋЕНЕ КОЛЕКТУРЕ

АЛЕКСАНДРА Р. ПАВЛОВИЋА

БЕОГРАД, КРАЉА АЛБЕРТА БР. 1

ЗЕМУН, КРАЉА ПЕТРА БР. 11

СРЕЋКЕ ЗА IV КЛАСУ, чије је вучење 11 јула, ГОТОВЕ СУ ЗА ЗАМЕНУ.

ДОПЛАТНИХ СРЕЂАКА ИМА У ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ.